

CESTOVNÍ ZPRÁVA

Inforum 2017

30. - 31. 5. 2017

Marta Zizienová

Místo konání: VŠE

Konference probíhala dle programu, sborník z konference je dostupný na <http://www.inforum.cz/cs/sbornik>. Z hlediska UKN je zajímavé:

Úvodní příspěvek - Albertina icome Praha s.r.o.

Doc. ing. Vojtěch Filippes, PhD. představil výsledky výzkumu pracovních písní v knihovnách a jejich význam v knihovnickém workflow. Výzkum popírá mýtus, že knihovny bývaly tichým místem, což bylo i cílem uděleného grantu. Byl dohledán výrok J.V. Tobolky: “Bez zpěvu knihovnictvo české sprostlo a zpustlo, takto je posíleno na duchu i těle.” Výsledkem výzkumu je nalezení šesti pracovních písní zaměřených na jednotlivé pracovní činnosti. Prezentovány byly ukázky těchto pracovních písní:

- katalogizace - Zvládla babka čtyři svazky a dědoušek jen dva ...
- akvizice - Já jsem akvizičník, akvizičník, vybírám si rád ...
- restaurování - Kniha spadla, kniha spadla ...
- pohledávky - Andulkó Šafářova, absenčky nemáš doma ... (Jedná se pouze o interní píseň, protože je vulgární.)
- výpůjční služby - Nešťastný výpůjční pultíček, nešťastný výpůjční pult, když jsem šel okolo, srdce mě bolelo ...
- speciální služby (zahraniční píseň) - Ide, ide knižný autobus ...

Následně proběhla rekonstrukce typické knihovnické pracovní písně. Dle poznatků jsou tyto písně ve tříčtvrťovém rytmu a durové tónině (mollová tónina je využívána jen ve výplatní den). Při písni *Hop tam s knihou* účastníci absolvovali nácvik předávání knih.

Video je k dispozici na adrese:

<https://www.youtube.com/watch?v=Dgn68yAvfnU&feature=youtu.be>

To chce změnu! Knihovny jako inovativní společenská centra - Carl Grant, University of Oklahoma Libraries, Spojené státy americké

Tři sta nejbohatších lidí na zemi má více peněz než tři miliardy těch nejhudších dohromady. Doporučil knihu *The knowledge illusion* autorů Slomana a Fernbacha (viz

http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=007419098&local_base=SKC). Vznikají “alternativní fakta” (viz např.

http://www.lidovky.cz/trumpova-poradkyne-oznacila-lez-za-alternativni-fakta-plh-zpravy-svet.aspx?c=A170123_144816_in_zahranici_ele), šíří se propagandistické techniky. Co mají dělat knihovníci? Help people to create knowledge (pomáhat lidem vytvářet znalost), teach people to question everything (učit lidi se na vše ptát). ALA má celou sekci o falešných zprávách (fake news),

<https://americanlibrariesmagazine.org/2016/12/27/fighting-fake-news/>), Google spustil praporek “alternativní fakta” (lze vidět např. při vyhledávání dotazu “27 million people enslaved”).

CzechELib - rok první - Eva Dibuszová, Národní technická knihovna

Na předchozí konferenci Inforum zaznělo několik podmínek ze strany NTK, aby bylo spuštěno centrum, ale prakticky nic z toho nebylo splněno. Ruší se náklady příštích období, zálohy uhradí CzechELib. Smlouvy s dodavateli se budou uzavírat na pět let (2018-2022) s možností ukončení v roce 2020. Na období 2021-2022 zatím nejsou přislíbené finance. Bude vyvinut ERM systém pro akvizici, zpřístupnění, evaluaci a monitorování. Vize - vznikne personalizovaný web MyCzechELib. Je možné, že nedosáhneme na všechny zdroje, které aktuálně máme.

Jak zviditelnit elektronické závěrečné práce z vaší univerzity a zvýšit jejich dopad v celosvětovém měřítku? - Meinhard Kettler, ProQuest, Německo

V PQDT změnili politiku, nyní jsou všechny dizertace volně dostupné a jen na autorovu výzvu se zavírají. Novou dizertaci lze vložit přes ETD Administrator (<http://www.etsadmin.com>). Autor dostává 10% z prodeje kopií.

Efektivní strategie v akvizici tištěných a elektronických knih na platformách ProQuest - Alexandra Jenner, ProQuest Information and Learning Limited, Velká Británie

Portál pro nákup e-knih i tištěných knih viz <http://oasis.proquest.com/home>. Lze poslat seznam tištěných knih a ProQuest v něm označí ty, které mají dostupné jako e-knihy; na ně je pak sleva 50%.

Novela autorského zákona a možnosti nových služeb knihoven v digitálním prostředí - Vít Richter, Národní knihovna České republiky

Většina historických a vzácných fondů je zdigitalizovaná. Současná a nedávno minulá produkce je chráněná. Vzniklo memorandum o zpřístupnění děl nedostupných na trhu. NK uzavře hromadnou kolektivní smlouvu. Každý autor ale bude mít právo od smlouvy odstoupit (dát návrh na vyřazení). Vznikne jedno centrální přístupové místo, na které snad budou navázané i další zpoplatněné služby (vzdálený přístup, tisk, digitální kopie, e-výpůjčka). Termín - 2019?

Kurátorství obsahu jako cesta k propagaci zajímavých zdrojů - Michal Černý, Masarykova univerzita - Filozofická fakulta - Kabinet informačních studií a knihovnictví

Hovořil o kurátorství - tvorbě logicky souvisejících, promyšlených, koncepčně uchopených sbírek či kolekcí. Idea - šlo by v knihovně udělat výstavu jako v galerii, propojenou s knihami, postavenou na nějakém příběhu - jako cesta učení? Můžeme vytvářet a sdílet vlastní sbírky (pomocí aplikací/webů Pocket, Medium, Twitter, Tumblr, Biblio, Scoopit aj.).

Příležitosti a realita informační přípravy v průmyslovém a obchodním sektoru - Richard Papík, Slezská univerzita v Opavě / Univerzita Karlova - Ústřední knihovna
Čtení snižuje stres o 60% (po 6-ti minutách), zvyšuje sebeúctu a zahání deprese.

Altmetriky – užitečný nástroj pro hodnocení vědecké komunikace - Sanja Antonic, University of Belgrade - University library "Svetozar Marković", Srbsko
Udělal experiment - na ResearchGate vložila článek a sdílela ho přes Facebook. Normálně má cca 35 shlédnutí, ale po vystavení přes Facebook měl text přes 200 shlédnutí.

Štatistiky využitia e-zdrojov – preceňované alebo podceňované? - Ladislav Svršek, Albertina icome Bratislava, s.r.o., Slovensko
Vysoké školy se zajímají o rozpad statistik dle jednotlivých fakult, tyto údaje ale nelze získat. Je možno je odvodit z údajů o síti, logů atd., ale ne ze statistik poskytovaných databázemi. Vzniká kolečko - víc využíváme určitou databázi -> po ukončení konsorcia a vyjednávání o novém přístupu producent zvedne cenu, protože jsme hodně využívali.

Kam směřuje vyhledávání? - Pavel Kocourek, SEARCH TECHNOLOGIES
Bude za 2-3 roky v knihovně u informací sedět paní nebo digitální asistent? Na čem se pracuje a jaké technologie se nasadí, to víme, ale nejdramatičtější bude dopad změn v chování lidí.

Praktické uplatnění analýzy velkých objemů dat - Gary Holloway, SEARCH TECHNOLOGIES, Velká Británie
Důležitý rozdíl je ten, že na otázku se nezobrazuje soubor odpovědí, ale jen jedna jediná odpověď.

Quo vadis, vyhledávání? - Vilém Sklenák, Vysoká škola ekonomická v Praze - Fakulta informatiky a statistiky - Katedra informačního a znalostního inženýrství
Dnes, když něco potřebujeme, tak se neptáme lidí, ale otevřeme mobil a odpověď vyhledáme. Pokud dojde k výpadku, jedná se o katastrofu. Vyhledávače bojují s jednoduchými dotazy (počasí Praha - aktuální? předpověď? statistiky z minulých let?), na základě analýzy logů posouvají do popředí to nejčastější. Předpokládá se, že Google bude mít dva indexy - pro mobily a pro počítače. Google efekt - internet, web a vyhledávače nás na jedné straně obohacují, na druhé straně podléháme pohodlí, nepotřebujeme si věci pamatovat -> digitální amnézie. (Paralela? - než bylo písmo a knihy, lidé si věci pamatovali. Pak začali hledat informace v knihách. Změnil se mozek? Došlo ke "knížní amnézi"?)

Open Access 2020 – závěrečná cesta k Open Access - Kai Karin Geschuhn, Max Planck Digital Library, Německo
Vznikla iniciativa OA2020, jejím cílem je dostat se ze systému předplatného. Instituce (knihovny) potřebují mandát, aby neplatily předplatné, ale vyjednaly jinou variantu (v rámci

otevřeného přístupu). Dochází k odlivu článků od vydavatelů na ResearchGate, Subito, PMC, OAFinder, Google Scholar, OADDOI, Core, BASE aj. Vznikají ilegální knihovny, které ukazují, že vědci chtějí obsah jednoduše, bez bariér (Sci-Hub). U Max Planck Society je více než 80% článků publikovaných v časopisech od 20 vydavatelů. Nyní se snaží vyjednat s těmito vydavateli takové kontrakty, aby články MPS byly v režimu otevřeného přístupu.

Panelová diskuse se zástupci vydavatelů a hosty

V panelové diskusi zaznělo od vydavatelů, že pokrývají země celého světa, kde pro různé země platí různé přístupy, neexistuje jediný celosvětový model. Rozdíl je také mezi různými obory. Vydavatelé prý snižují cenu předplatného na základě zaplacených APC vždy v dalším roce. (Myslím, že jsem se prakticky nesetkala s tím, že by v rámci nějakého konsorcia byla požadována nižší cena, než byla původně vyjednaná pro konkrétního účastníka.)

Zpracovala: Marta Zizienová